

A közút veszélyes anyaggal történt szennyezése esetén a kárelhárításban résztvevő szervezetek feladatairól

Gergelics Natália

Mi a teendő a közút és környezetének szennyezése esetén? A kárelhárításban résztvevő szervezetek feladatait foglalja össze a dolgozat a jogszabályi előírások és a gyakorlati tapasztalatok alapján. Célja, hogy a jogszabályok áttekintésével tisztázza az egyes szervezetek feladatait, megkönnyítve ezzel egy esetleges baleset során teendő intézkedéseket, és a döntéshozók helyzetét.

Kinek az asztala?

A környezetszennyezéssel járó közúti balesetek évek óta problémát jelentenek. A kárelhárításban résztvevő illetve együttműködő szervezetek némelyikére az „alulcselekvés” (kevesebbet tesz, mint ami a feladata volna, és ami a jogköréből következik), egyes szervezeteknél azonban „túlvállalás” (többet hajt végre, mint ami alapfeladatából következik) tapasztalható.

A káresemények komplex felszámolásánál a környezetvédelem és az önkormányzatok vonatkozásában alulvállalást, a tűzoltóság és a katasztrófavédelem részéről túlvállalás figyelhetünk meg.

A káresemények jellegéből adódóan az elsőként kiérkező **tűzoltóság** feladata a közvetlen életmentésből fakadó feladatokon túl odáig terjed, hogy a balesetek kapcsán kialakult környezetszennyezést lokalizálja (további terjedését megszüntesse), illetve az elsődleges szennyeződésből fakadó további veszélyeztetettség lehetőségét azonnali intézkedéssel megszüntesse. További tűzoltói feladatként jelentkezik (a környezetvédelem kérésére) a környezetszennyezés felszámolásában való tűzoltói részvétel akkor, ha a felszámoláshoz, helyreállításhoz olyan speciális eszközökre, képességekre van szükség, amelyekkel a tűzoltóság rendelkezik.

A közúti balesetek környezetszennyezési következményeinek felszámolásánál nem közreműködő vagy együttműködő, hanem irányító-kezdeményező-koordináló szerepköre van az illetékes környezetvédelmi hatóságnak.

A **közútkezelőnek** mint az állami utak kezelőjének alapvető feladata és kötelessége az általa kezelt útfelület és annak jogszabályban meghatározott közvetlen környezetével kapcsolatos, a közlekedés biztonsága érdekében indokolt feladatok végrehajtása – így az útpálya hajtó-, vagy kenőanyagoktól történő megtisztítása is. Ehhez a feladathoz azonban az óras késéssel érkező, egy fős útori szolgálat nem elégséges.

A környezetben okozott károk felszámolása alapvetően a károkozó felelősségének terhére, magának a kár okozójának, illetve ennek hiányában a környezetvédelmi hatóság felügyelete és irányítása mellett az útpálya kezelőjének (Közútkezelő Kht., önkormányzat, vagy magánút esetén a tulajdonos) feladata.

A katasztrófavédelmi feladatrendszeren belül polgári védelmi – lakosságvédelmi feladat csak akkor jelentkezik, ha a közúton okozott környezetszennyezés kapcsán lakosságvédelmi intézkedések tervezése, illetve az erre történő előkészületek foganatosítása indokolt. Ekkor a polgári védelmi kirendeltség-vezető feladata a javaslattevés, illetve a helyzettől függő lakosságvédelmi intézkedések kezdeményezése a területileg illetékes polgármester(ek) irányában.

Néhány baleset

- 2001. augusztus 16-án a 76-os főúton Balatongyörök térségében 2 kamion ütközött, melyek közül az egyik veszélyes anyagot (benzint és gázolajat) szállított. Az ütközés következtében. A tartálykocsin egy 2 forintos nagyságú lyuk keletkezett, amelyen a benzin folyamatosan folyt.
- 2001. december 12.-én Balatonbogláron közúti baleset következtében 600 liter gázolaj folyt ki.
- 2002. június 6-án Kéthely belterületén kamion hidraulika tartályának sérülése kapcsán mintegy 200 m hosszan vált szennyezetté a 68-as út aszfalt burkolata.
- 2002. október 27-én Fonyód belterületén elektromos motorokat szállító kamion és gépjármű ütközése kapcsán az útról lesodródó kamion üzemanyagtartályából folyt jelentős mennyiségű hajtóanyag az út melletti csapadékvíz elvezető árokba.

Nagyobb környezetszennyezéssel járó esetek

2002. október 19-én hajnalban **Zamárdiból** Budapest irányába, az M 7-es felhajtó ágán az út teljes szélességében, és mintegy 300 m hosszan egy tehergépkocsiról szennyezés került az útfelületre. Az elkövető tehergépkocsi távozott a helyszínről. Az esetet a KVI ügyeletére a rendőrség jelentette, mivel a szennyezésen egy személygépkocsi megcsúszott és az árokba hajtott.

A helyszínen a siófoki tűzoltóság avatkozott be, melynek következtében az útpálya mintegy 70%-t lapáttal megtisztították. Az anyagot megvizsgálva, külső jegyek alapján azt lehetett valószínűsíteni, hogy a szennyeződés olajsár. A lapáttal történt felületi tisztítást követően az anyag nem tűnt el teljesen, hanem olajfilm képződött, ami az útpályát nagyon síkossá tette. A helyszínen a területileg illetékes közútkezelő forgalomterelést léptetett életbe.

A KVI ügyelete értesítette az illetékes környezetvédelmi hatóságot és az útszakasz felügyeletét ellátó autópálya mérnökséget. A környezetvédelmi hatóság a helyszínre küldte a fonyódi kirendeltség vezetőjét. Az autópálya mérnökség részéről az Autópálya Mérnökség vezetője volt jelen.

Több mentesítési módszer átgondolása után homokszórással, és annak felsőprésével kísérelték meg az út megtisztítását. A munka végzésére hivatott autópálya kezelő a meglévő készlet mellé még 5 köbméter homokot hozatott, melynek költségét ő állta. A homokszórást és felseprést követően láthatóvá vált, hogy az útfelület továbbra is síkos maradt. Ezt követően egy csúszásmentesítő és érdesítő anyagokat forgalmazó cégtől kértünk segítséget, hiszen rendelkezett a megfelelő anyaggal a maradék olajos szennyezés eltávolítására. Az anyag kiszállítása után, az előzőhöz hasonló módszerrel az útpálya felszórása és a kiszórt anyag felseprése megtörtént. Ezután a csúszásmentesítő granulátumot szórtak ki. A beavatkozást követően az utat megnyitották a forgalom előtt.

A padkára került szennyeződést a környezetvédelmi szakember utasítására a felső földréteg eltávolításával végezték. Az összetakarított szennyező anyag a Polgárdi szemétgyűjtő erre kijelölt területére lett elszállítva.

A nap folyamán a szennyezést okozó gépkocsit a rendőrség megtalálta. Az olajsár a szállító cég kamionjából a gondatlan rakodás miatt került a burkolatra.

Ebben az esetben az okozta a gondot, hogy az út tisztításához szükséges munkagépek és a korlátozott mennyiségű homok viszonylag későn érkezett a helyszínre. A hosszú idejű útlezáráshoz az is hozzájárult, hogy az Autópálya Mérnökség nem rendelkezett megfelelő

minőségű és mennyiségű felitató és érdesítő anyaggal, amivel az út a biztonságos közlekedésre gyorsan alkalmassá tehető lett volna. A hasonló balesetek gyors felszámolása érdekében célszerű lenne a közútkezelőknek nagyobb mennyiségű, az ilyen jellegű szennyeződés eltávolítására és a megfelelő tapadás biztosítására alkalmas anyagok készletezése, illetve a forgalmazó cégekkel együttműködési megállapodást lenne célszerű kötni. A jogszabály szerint az elhasznált anyagok pótlásának költségeit, valamint a szennyeződés megszüntetésének költségeit a szennyező fizeti.

2002. június 14-én 16:45-kor **Fonyódliget** térségében egy nyers kőolajat szállító kamionra a viharban fa dőlt, amelynek következtében a felborult gépjármű sérült tartályából 3000 liter nyers kőolaj került az útpálya közvetlen környezetébe.

A gépkocsivezető megsérült, őt a mentők a helyszínen ellátták.

A tűzoltók kiérkezésekor a tartálykocsi teljesen az oldalára volt borulva, és a nyersolaj a dőmfedél nyílásán át az árokba folyt. A tetőrögzítő csavar meghúzásával a rés lezárták a tűzoltók, és a kifolyás megszűnt. A tűzoltók az árokban lapátokkal gátat építettek, hogy az elfolyást illetve az olaj Balatonba jutását megakadályozzák.

Ezután a környezetvédelmi szakember, valamint a tűzoltók és a pv. kirendeltség vezető megállapították, hogy a kifolyt kőolaj élő vizet közvetlenül nem veszélyeztet. Azonban az intenzív eső, a tartályban maradt közel 24.000 liter kőolaj, illetve a Balaton közelsége (200 m) miatt a felitatót folyamatosan kell végezni, a gátakat meg kell erősíteni.

20:00-kor megérkezett Székesfehérvárról a két tartálykocsi, illetve negyed órával később a veszprémi műszaki mentőbázis nagyteljesítményű autódaruja. A daru azonban nem tudta talpra állítani a sérült tartályautót.

Ezután egy második nagy teljesítményű darut rendeltek a helyszínre, és a fuvarozó telephelyéről egy vákuumszivattyús tehergépkocsit indítottak.

2002. június 15.-én 00:38-kor megkezdődött a kőolaj átfejtése, és a nyerges vontató felállítása. 3:45-kor sikerült a tartályt az útestre helyezni, majd elvontatni..

Ezzel párhuzamosan három teherautó 48 köbméter homokot szállított a helyszínre a kifolyt kőolaj felitására. A felitatót, illetve a talajcserét követően összesen 51 köbméter szennyezett föld, homok és növényzet került deportálásra – alsó és felső fólia takarással - az ideiglenes szőlőkislaki tárolóba.

Az út melletti csapadékvíz elvezető árok és az útpadka helyreállítása 10:40-kor elkészült. Az útfelület és az útpadka tisztításával a közútkezelők 10:50-kor végeztek.

A Környezetvédelmi Felügyelőség képviselőjének utasításait követve kárhelyszín helyreállítási feladatai 10:55-kor elkészültek.

- Fontos tapasztalat, hogy ha a tartálykocsi fejtetőn áll, rögtön 2 db. daru és olajszivattyúval rendelkező tartályautó szükséges, mert a lefejtést nem lehet a megszokott módon végrehajtani.

Az eset után 10 nappal, június 25.-én vették észre - miközben a helyszínen még található kisebb olajfoltokat távolították el – hogy a helyszínen lévő átereszből, amely ez ideig el volt tömődve, mintegy 50 liter olajfolyás keletkezett. Ezt követően a tűzoltók 20 köbméter olajjal szennyezett földet vittek el, amennyit az átereszből az előfejtőtől ki tudtak szedni.

A továbbiakban az átereszben található olaj, illetve olajsár eltávolításától a közútkezelők elzárkóztak azzal indokolva, hogy ez egy szakcég feladata, nekik sem eszközük, sem szakértelmük nincs.

A környezetvédelmi felügyelőség megállapította, hogy a fennálló olajszennyeződés további környezeti károkat okozhat, ezért megszüntetése szükséges, ám ekkor ez ügyben lépéseket még nem tett.

A katasztrófavédelmi igazgatóság az azonnali helyszíni munkák elvégzése után indokoltnak tartotta a további intézkedéseket, de ez nem tartozik feladatai közé.

Hosszas huza-vona után a környezetvédelmi felügyelőség intézkedett az olajszennyeződés eltávolításáról.

- Ez az eset tipikus példája az említett „alulvállalás” – „felülvállalás” helyzetnek, hiszen a jogszabály alapján a tűzoltóság feladata a közvetlen veszély elhárításáig terjed, és a környezetvédelmi felügyelőségnek hatósági jogköre van, az ő dolguk csupán az intézkedések meghozatala, nem a konkrét munka elvégzése. Fontos a gyors kapcsolatfelvétel a szennyezővel, és a szennyeződés eltávolítására való kötelezés.
- A szennyeződés eltávolítása a szennyező feladata, ez azonban az esetek jó részében nem tudja, vagy nem hajlandó a szennyeződés megszüntetésére. Ugyanakkor a szennyezések egy része olyan jellegű, amelynek eltávolítása nem tűr halasztást.
- Ezek után a közútkezelő feladata - amennyiben a szennyező erre valamilyen okból a szükséges időn belül nem képes - a jogszabály alapján a szennyeződés eltávolítása, melynek költségét természetesen a szennyező köteles fizetni. Ebben az esetben ugyanis egy hirtelen lezúduló csapadék esetén a fennálló olajszennyeződés nagyon súlyos környezeti károkat okozhatott volna a Balatonba folyva, ezért a rövid időn belüli intézkedés elengedhetetlen volt.
- A probléma a szennyező fizet elve és a valóság közötti szakadékban keresendő. Egyik szervezet sem bízik abban, hogy az így ráháruló költségek megtérülnek számára.

Az egyértelmű, hogy az ilyen jellegű, környezetszennyezéssel is járó közúti balesetek felszámolásával, és az abban való közreműködéssel a további időszakban is számolni kell.

Az események kezeléséhez a környezetet ért károk felszámolásához több szerv, illetve szervezet közös együttműködésére van szükség.

E tanulmány célja, hogy a jogszabályok áttekintésével tisztázza az egyes szervek feladatait, megkönnyítve ezzel egy esetleges baleset során teendő intézkedéseket, és a döntéshozók helyzetét.

A veszélyes anyag fogalma

A témában való elmélyülés előtt célszerű a veszélyes anyag fogalmát tisztázni. A veszélyes anyag fogalmát, a veszélyességi csoportokat, a veszélyes anyag meghatározásának módszerét, és az anyagok osztályozását, jegyzékbe vételét a 2000. évi XXV. törvény szabályozza.

2000. évi XXV. törvény a kémiai biztonságról

g) **veszélyes anyag**: valamennyi, az e törvény 3–5. §-a, illetőleg e törvény hatálybalépéséig irányadó jogszabályok alapján veszélyesként osztályozott anyag;

A veszélyesség meghatározása

3. § E törvény alkalmazása szempontjából veszélyesnek minősül az az anyag, illetve az a készítmény, amely az osztályozás során az alábbi **veszélyességi csoportok** bármelyikébe besorolható:

a) az anyagok és készítmények fizikai, fizikai-kémiai és kémiai tulajdonságai alapján, tűz- és robbanásveszélyesség szerint:

aa) robbanó anyagok és készítmények – az olyan folyékony, képlékeny, kocsonyás vagy szilárd anyagok és készítmények, amelyek a légköri oxigénnel vagy anélkül, gyors gázfejlődéssel járó hőtermelő reakcióra képesek, és amelyek adott kísérleti körülmények között, illetőleg nyomásra vagy hőre felrobbannak,

- ab) oxidáló anyagok és készítmények – azok az anyagok és készítmények, amelyek más, elsősorban gyúlékony anyagokkal érintkezve erősen hőtermelő reakciót adnak,
- ac) fokozottan tűzveszélyes anyagok és készítmények
 – azok a folyékony anyagok és készítmények, amelyeknek lobbanás- és forráspontja rendkívül alacsony,
 – azon gázok, amelyek a környezeti hőmérsékleten és nyomáson a levegővel érintkezve gyúlékonyak,
- ad) tűzveszélyes anyagok és készítmények – azok az anyagok és készítmények, amelyek
 – a levegőn, normális hőmérsékleten öngyulladásra képesek,
 – szilárd halmazállapotban valamely gyújtóforrás rövid ideig tartó behatására könnyen meggyulladnak, majd a gyújtóforrás eltávolítása után tovább égnek, vagy bomlanak,
 – olyan folyékony anyagok és készítmények, amelyek nagyon alacsony lobbanásponttal rendelkeznek,
 – vízzel vagy nedvességgel érintkezve könnyen gyulladó gázt fejlesztenek, veszélyes mennyiségben,
- ae) kevésbé tűzveszélyes anyagok és készítmények
 – olyan folyékony anyagok és készítmények, amelyek alacsony lobbanásponttal rendelkeznek;
- b) az anyagok és készítmények mérgező (toxikológiai) tulajdonságai alapján, toxikológiai sajátosságok szerint:
- ba) nagyon mérgezőek – azok az anyagok és készítmények, amelyek belégzésük, lenyelésük vagy a bőrön át történő felszívódásuk esetén igen kis mennyiségben – a közepes halálos dózis szájon át kisebb, mint 25 mg/testtömegkilogram, bőrön át kisebb, mint 50 mg/testtömegkilogram – halált, heveny egészségkárosodást okoznak,
- bb) mérgezőek – azok az anyagok és készítmények, amelyek belégzésük, lenyelésük vagy a bőrön át történő felszívódásuk esetén kis mennyiségben – a közepes halálos dózis szájon át 25–200 mg/testtömegkilogram, bőrön át 50–400 mg/testtömegkilogram – halált, heveny egészségkárosodást okoznak,
- bc) ártalmatlanok – azok az anyagok és készítmények, amelyek a belégzésük, lenyelésük vagy a bőrön át történő felszívódásuk esetén halált, heveny egészségkárosodást okozhatnak, és nem sorolhatóak a ba)–bb) alpont szerinti veszélyességi osztályba,
- bd) maró (korrozív) anyagok és készítmények – amelyek élő szövettel érintkezve azok elhalását okozzák,
- be) irritáló vagy izgató anyagok és készítmények – olyan nem maró anyagok és készítmények, amelyek a bőrrel, szemmel vagy a nyálkahártyával való pillanatszerű, hosszan tartó vagy ismételt érintkezésük esetén gyulladást okoznak,
- bf) túlérzékenységet okozó (allergizáló, szenzibilizáló) anyagok és készítmények – amelyek ismételt belégzésüket, illetőleg a bőrön vagy a nyálkahártyán történő ismételt felszívódásukat követően túlérzékenységet okoznak. A túlérzékenység gyulladáshoz (bőr, nyálkahártya, kötőhártya), fulladáshoz (tüdő) vagy a keringés összeomlásának formájában jelenhet meg,
- bg) karcinogén anyagok és készítmények – olyan anyagok és készítmények, amelyek belégzéssel, szájon át, a bőrön, a nyálkahártyán keresztül vagy egyéb úton a szervezetbe jutva daganatot okoznak, vagy előfordulásának gyakoriságát megnövelik,

- bh) mutagén anyagok és készítmények – amelyek belégzéssel, szájon át, a bőrön, a nyálkahártyán keresztül vagy egyéb úton a szervezetbe jutva genetikai károsodást okoznak vagy megnövelik a genetikai károsodások gyakoriságát,
- bi) reprodukciót és az utódok fejlődését károsító anyagok és készítmények – amelyek belégzéssel, szájon át, a bőrön, a nyálkahártyán keresztül vagy egyéb úton a szervezetbe jutva megzavarják, általában gátolják a reprodukciót, illetve az utódokban morfológiai, illetőleg funkciós károsodást okoznak;
- c) az anyagok és készítmények környezetkárosító (ökotoxikológiai) tulajdonságai alapján, ökotoxikológiai sajátosságok szerint:
- ca) környezetre veszélyes anyagok és készítmények – amelyek a környezetbe jutva a környezet egy vagy több elemét azonnal vagy meghatározott idő elteltével károsítják, illetve a környezet állapotát, természetes ökológiai egyensúlyát, biodiverzitását megváltoztatják.

Az anyagok és a készítmények tulajdonságainak a vizsgálata

4. § (1) Az anyagok veszélyességét a 3. § szerinti veszélyességi jellemzők meghatározására irányuló, a veszélyesség tekintetében mindenre kiterjedő vizsgálatokkal kell megállapítani. A veszélyesség meghatározásának alapelveit, valamint a vizsgálatok módszereit az EU irányelveinek, az OECD ajánlásainak és a GLP követelményeinek figyelembevételével az egészségügyi, a környezetvédelmi, valamint a belügyminiszter együttesen rendeletben határozza meg.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott vizsgálatól eltérő módszerrel korábban nyert adatok esetében az e törvénynek megfelelő új vizsgálat szükségességéről esetenként a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ (a továbbiakban: OKK) főigazgatója dönt. A döntés során tekintetbe kell venni a gerinces állatokon végzett vizsgálatok minimálisra szorításának szükségességét is.
- (3) A gerinces állatokon végzett vizsgálatok számának, illetőleg terjedelmének csökkentése nem eredményezheti a vizsgálati eredmények megbízhatóságának csökkenését.
- (4) A veszélyes anyagok magyarországi jegyzékében már szereplő, osztályba sorolt veszélyes anyagokat nem kell ismételtén megvizsgálni.

Az anyagok és készítmények veszélyesség szerinti osztályozása, bejelentése, az új anyagok törzskönyvezése

Osztályozás, jegyzékbe vétel

5. § (1) A veszélyesség meghatározása érdekében az anyagokat tulajdonságaik, a készítményeket a bennük lévő veszélyes anyagok tulajdonságai szerint osztályozni kell a 3. §-ban meghatározott kategóriáknak megfelelően.
- (2) Az anyagok, illetve a készítmények osztályozását a gyártó, illetve az importáló végzi. Az osztályozás alapján veszélyesként osztályba sorolható anyagokat, illetve készítményeket – veszélyességüknek megfelelően – szimbólummal, veszélyjellel, R számmal és mondattal, valamint S számmal és mondattal látja el.
- (3) Az (1)–(2) bekezdésben előírtak szerint osztályba sorolt veszélyes anyagok magyarországi jegyzékét – osztályba sorolásukkal és feliratozásukkal együtt – az egészségügyi miniszter közreadja, és gondoskodik a bekövetkezett változások rendszeres – legalább 3 havonta történő – közzétételéről.

(4) A veszélyes anyagok magyarországi jegyzékében nem szereplő, új veszélyes anyagnak nem minősülő, valamint az ELINCS¹-ben feltüntetett veszélyes anyagot a veszélyes anyagok magyarországi jegyzékébe történő felvétel céljából, az osztályba sorolást követően, a gyártó vagy az importáló bejelenti a 6–7. §-ban foglaltak szerint.

(5) A veszélyes készítményt a gyártó vagy az importáló az osztályba sorolást követően bejelenti a 8. §-ban foglaltak szerint.

(6) Ismert összetételű, osztályba sorolt veszélyes készítmény újraosztályozandó minden olyan esetben, amikor összetételében változás történt. Az újraosztályozást akkor is el kell végezni, ha valamely összetevő helyettesítése vagy további anyagok hozzáadása történt, függetlenül a helyettesítő, illetve a hozzáadott anyag veszélyességétől. Ha a veszélyes készítmény veszélyes összetevőinek száma megváltozik, illetve valamely veszélyes összetevője más veszélyes összetevőre változik, vagy a veszélyes készítmény veszélyessége bármely egyéb okból módosul, akkor a változás tényére – egyes, külön jogszabályban meghatározott kőolajipari termékek kivételével – a készítmény elnevezésében utalni kell. A készítmény elnevezésének megváltoztatása alól az OKK főigazgatója – a gyártó vagy az importáló indokolt kérelme alapján – felmentést adhat olyan esetekben, amikor az összetétel változása sem a készítmény veszélyességében, sem pedig a használati értékében nem okoz változást. A készítmény elnevezésének változatlansága esetén is a termék összetételének feltüntetése során az összetétel, illetőleg a veszélyesség megváltozására utalni kell.

(7) A gyártók, illetve az importálók minden szükséges intézkedést kötelesek megtenni a veszélyes anyag, illetve veszélyes készítmény veszélyességére vonatkozó új információk beszerzése érdekében, de új adatok szerzése végett – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – állatkísérletek elvégzésére nem kötelezhetőek.

(8) A veszélyesség szerinti besorolást az új tudományos ismeretek alapján, a gyakorlatban szerzett, illetőleg az emberi mérgezésekkel kapcsolatos tapasztalatok megismerését követően haladéktalanul felül kell vizsgálni.

Ezen törvény alapján a 3. §-ban meghatározottak szerint veszélyes anyag az, amelyet fizikai, fizikai-kémiai, és kémiai tulajdonságai; mérgező tulajdonságai; valamint környezetkárosító tulajdonságai alapján annak minősítettek.

A veszélyes anyagok szállítására ugyanezen törvény a következőket mondja ki:

16. § A veszélyes anyagok és a veszélyes készítmények szállítása során az élet, a testi épség, valamint a környezet veszélyeztetésének kockázatát a minimálisra kell csökkenteni. Ennek érdekében a veszélyes anyagok, illetve a veszélyes készítmények csomagolását, illetőleg a szállítóeszközt úgy kell megválasztani, hogy a szállított anyag, készítmény a rakodás és szállítás során az egészséget, illetve a környezetet ne veszélyeztethesse, illetőleg ne károsíthassa.

A jelenlegi gyakorlat

---

¹ ELINCS: az 1981. szeptember 18-át követően az Európai Közösségben, illetve az Európai Unióban törzskönyvezett új anyagokat tartalmazó Törzskönyvezett Vegyi Anyagok Európai Jegyzéke, 2000. évi XXV. Tv. a kémiai biztonságról, 1. §. d)

A közút és környezetének szennyezése esetén a jelenlegi gyakorlat a következőképpen történik.

A tűzoltóság mentésvezetője az 1/2003. (I.9.) BM rendelet Második Rész I. II. III. IV² fejezetében foglaltak alapján végzi feladatát (ill. tűz esetén az Első rész II. VII. VIII³. fej.).

Kisebbségi eseményeknél a kikerülő anyag felfogását saját rendelkezésére álló felitató anyagokkal és eszközökkel oldja meg.

A nagyobb volumenű eseményeknél már szükséges a más szervek, szervezetek, illetve a VFCS bevonása (II. fejezet 381 pont).

- 381. A mentésvezető szakértőt vehet igénybe, ha
  - 381.1 az eredményes és biztonságos tevékenységhez az szükséges,
  - 381.2 az adott körülmények pontos ismerete, a veszély jellege azt megköveteli,
  - 381.3 a beavatkozó egység szakismerete, helyismerete nem elegendő.

A gyakorlatban a nagyobb mennyiségű felitató anyag biztosítására a település polgármesterét értesítik lakott területen belül, illetve a Közútkezelő Kht-t rendelik ki a közúti balesetek jelentős részénél. Ők rendezik a felitató anyagot és a szennyezett anyag további sorsát.

Ha a veszélyes anyag az út menti területeket vagy folyó, ill. állóvizet is veszélyeztetni intézkedés történik környezetvédelmi és vízügyi szakemberek helyszínre rendelésére.

Gyakorlati példák terén a Marcali és Kéthely között a 68-as úton bekövetkezett gázolajat szállító tartálykocsi balesete során a kifolyó anyag felfogását a tűzoltóság végezte, az átfertést a tartálykocsi tulajdonosa hajtotta végre, a szennyeződött felitató anyagot (homok) pedig a közútkezelőnek adtuk át.

A szennyeződött talaj cseréjére és a környezet eredeti állapotának visszaállítására a környezetvédelmi hatóság intézkedett (Dél-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség), melyet a járműszerelvény tulajdonosa hajtott végre.

A nyugati övcsatornába esett kamion műszaki mentésénél a rakomány biztonságba helyezését a járműszerelvény kiemeléséig történő adott helyzetbeli rögzítését a tűzoltóság végezte. Ebben az esetben is üzemanyag folyás miatt rendelték ki a környezetvédelmi hatóságot és a vízügyi igazgatóságot, valamint a híd sérülése miatt a közútkezelőt.

A csatorna vízébe került gázolaj felfogását és Balatonba jutásának megakadályozását a vízügyi igazgatóság szakemberei végezték az általuk helyszínre hozott anyagokkal és eszközökkel, majd az így keletkező szennyezett anyag további kezelésére is ők intézkedtek. A környezetvédelmi hatóság fonyódi szakembere megjelent a helyszínen, de nem került sor részéről intézkedésre. A kamion kiemelését a rendőrség által helyszínre rendelt kamionmentő vállalkozás hajtotta végre.⁴

A közúti balesetek nagy részénél közút szennyeződése esetén kirendelték a közútkezelő kht. szakembereit és részükre átadták a területet.

² Második rész. I. A műszaki mentés fogalma és a végrehajtandó feladatok

II. A műszaki mentés szervezete, vezetése

III. A műszaki mentéssel összefüggő főbb feladatok

IV. A közlekedési baleseteknél történő beavatkozás szabályai

³ Első rész II. A tűzoltás vezetését végzők jogai és kötelességei

VII. Tűzoltás veszélyes anyag jelenlétében

VIII. A járművek tüzeinek oltása

⁴ Műszaki mentőbázisok ekkor még nem voltak.

A műszaki mentési munkálatokat a tűzoltóságnak addig kell végezni, amíg a közvetlen veszély elhárul (Műszaki Mentési Szabályzat 388.9).

Ezen előírás értelmezése - a határ meghúzása, és hogy mit tekintünk közvetlen veszély elhárulásának - már eltérő véleményeket eredményezhet.

Tehát, ha egy jármű

- hajtó, kenőanyaga, vagy akkumulátor sav,
- egyéb környezetet szennyező anyag, illetve a szállítmány szabadba kerülését,
- a már kifolyt, kiszivárgott anyag továbbterjedését megakadályoztuk,
- az anyag átrakása, átfajtása megtörtént,
- a kikerült anyag felszedése, felitatása végrehajtásra került,
- a közúti forgalom akadálya elhárult, akkor a tevékenységünk kimerítette az Műszaki Mentési Szabályzat 375 pontjában⁵, ill. a 398. pontjában⁶ foglaltakat, mivel a szennyezett anyag kezelése, szállítása külön engedélyhez kötött tevékenység. Így a balesetet szenvedett felborult jármű felállítása - ha az már a környezetére közvetlen veszélyt nem jelent és forgalmi akadályt nem képez - nem a tűzoltóság műszaki mentési alapfeladata, bár az esetek egy részénél ebben is közreműködünk.

Ezért a fentiekben leírtak végrehajtását követően a helyszín a gyakorlatban átadásra kerül a Közútkezelő Kht. helyszínen lévő szakemberének, vagy az út menti földterület érintettsége esetén a Környezetvédelmi Felügyelőség, ill. a rendőrség részére. Folyó és állóvíz érintettsége esetén a Vízügyi Igazgatóság szakemberének, ahogy a fenti megtörtént esetekből látható.

Mit olvashatunk ki a jogszabályokból?

A közút és környezetének, a járművek hajtóanyaga és szállítmánya által történt szennyezése esetén a kárelhárításban résztvevő szervezetekre vonatkozóan a következő jogszabályok alapján tehetünk megállapításokat, és vonhatunk le következtetéseket.

1988. évi I. törvény

A közúti közlekedésről és végrehajtásáról szóló 30/1988. (IV.21.) MT rendelet alapján.

A rendelet hatálya közúti közlekedésben résztvevőkre, a közúti járművekre, az utakra, az utak környezetére, stb. terjed ki. (Tv 2.§. (1))

Az út: gyalogosok és járművek közlekedésére szolgáló közterület, ill. magánterület (közút, magánút) (Tv 47.§. h)

Az út határa: az útnak – a kiemelt szegélyt, az útpadkát, a rézsút, az út vízelvezetését szolgáló árkot, csatornát, más vízelvezető létesítményt is magába foglaló – külső széle. (Tv 47. §. m)

Az út területe: a határai közötti terület (Tv 47. §. n)

A közúthálózat országos közutakból és helyi közútból áll. Az országos közutak az állam, a helyi közutak a települési önkormányzat tulajdonában vannak. (Tv 32. §. (1))

A magánutak a terület tulajdonosa vagy az állam tulajdonában vannak. (Tv 33. §. (1) d)

⁵ 375. A műszaki mentés során végrehajtandó főbb feladatok

⁶ 398. A beavatkozás során végrehajtandó főbb feladatok

Közút kezelői: (Tv 33.§. (1) b, c, d,)

- országos közút esetén → *Közútkezelő Közhasznú Társaság*
- helyi közút esetén → *a helyi önkormányzat, ill. szerződés alapján megbízott gazdálkodó szervezet*
- magánút esetén → *a tulajdonos*
- állami magánút esetén → *ingatlan nyilvántartásba bejegyzett kezelő, aki ekkor a tulajdonos is egyben*

Aki a közutat beszennyezte, köteles a keletkezett veszély elhárításáról gondoskodni. (Tv 7. §. (2))

Azt, aki a közúti forgalom biztonságát, zavartalanságát a közút beszennyezésével veszélyezteti, a közút kezelője az eredeti állapot helyreállítására, veszély megszüntetésére felszólítja, annak eredménytelensége esetén a közlekedési hatóság kötelezi.

Ez az intézkedés nem mentesíti a közút kezelőjét, tehát a közút megrongálódását köteles haladéktalanul kijavítani (Tv 34.§.) és a közút forgalmának biztonságát veszélyeztető helyzetet elhárítani. (Vhr. 2/A §.)

- 1. A közút tisztántartásáról a közút kezelője gondoskodik (Tv 34. §. (5))**
- 2. A közút megrongálódását a közút kezelője köteles haladéktalanul kijavítani (Tv 34.§. (4))**
- 3. A közút fenntartójának felelősségétől függetlenül a közutat beszennyező is köteles az ebből eredő károkért helytállni. (BH 2000. 399.)**
- 4. A közút kezelője a kezelői kötelezettségét harmadik személy igénybevételeivel is teljesítheti (BH 2000. 447.)**

A közút fenntartójának felelősségétől függetlenül a közutat beszennyező is köteles az ebből eredő károkért helytállni. Az ezzel kapcsolatos KRESZ előírás (1/1975. (II.5.) KPM-BM r. 5.§. (1) bek. c.) olyan járművel szabad közlekedni, amely az utat és tartozékait nem rongálja, és nem szennyezi. (BH 2000. 399)

6/1998. (III.11.) KHVM rendelet Országos közutak kezelésének szabályozásáról.

A részletes üzemeltetési és fenntartási feladatokat az Országos Közutak Kezelési Szabályzata tartalmazza. (R 3.§.)

A közút kezelője köteles a közúton keletkezett forgalomra veszélyes helyzet megszüntetéséről haladéktalanul intézkedni. (OKKSZ 4.20.)

Elemi kár esetén közút kezelője gondoskodik sürgősségi sorrend szerinti helyreállításról. (OKKSZ 4.20.)

Ezen előírások alapján a közútra került szennyezést - amely egy közúti baleset esetén a szabadba került veszélyes anyagot tartalmazó felitató anyag is lehet - az út területéről a közút kezelőjének feladata eltávolítani, valamint a közlekedést nem veszélyeztető tisztítást elvégezni.

Országos közút esetén a Közútkezelő Közhasznú Társaság, helyi közút esetén az önkormányzat, ill. a kezeléssel megbízott gazdálkodó szervezet, magánút esetén pedig a tulajdonos.

A fenti feladatok végrehajtási költségeinek fedezésére a munkák végrehajtásában történő részvételre az okozó is kötelezhető, a közút kezelője, ill. a közlekedési hatóság által.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII törvény és a 211/1997. (XI. 26.) Korm. rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, valamint a nemzeti park igazgatóságok feladat és hatásköréről, stb.

A környezetvédelmi igazgatás, valamint természetvédelmi igazgatás hatósági feladatait a területi környezetvédelmi hatóság (felügyelőség), valamint a természetvédelem állami területi szervei a nemzeti park igazgatóságok látják el. (Korm.r. 1.§. (1) c./, Tv 65. §. (1))

A felügyelőség (Dél-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség Pécs) ellátja a környezeti károk elhárításával összefüggő területi feladatokat. (Korm.r. 5.§. (1) b)

Környezetvédelmi törvény hatálya kiterjed a környezetet terhelő, veszélyeztető, ill. szennyező tevékenységre. (Tv 2. §. (1) b))

Azokra a természetes és jogi személyekre, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, akik az 1. bekezdés b. pontja (előző mondat) szerinti tevékenységet folytatnak (környezethasználók) (Tv 2.§. (2) b.))

A környezethasználó köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környezetkárosodás megszüntetéséről a károsodott környezet helyreállításáról. (Tv 8. §. (2))

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire. (Tv 14. § (1))

A helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatai között szerepel az önálló települési környezetvédelmi program kidolgozása (Tv 46. §. (1) b), melynek része a (47. §. (1) j.) feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és környezetkárosodás csökkentésének településre vonatkozó feladatai és előírásai.

A központi költségvetés hozzájárul a környezeti károk felszámolásához azon esetekben, amikor az másra át nem hárítható, illetőleg a károk okozója ismeretlen, vagy a károkozásért való felelőssége nem érvényesíthető.

Megelőlegezi az azonnali beavatkozást igénylő környezetkárosítás csökkentése megszüntetése költségeit. (Tv 56. §. (1) b, c)

A környezetvédelmi igazgatás körébe tartozik a környezeti károk elhárítására irányuló feladatok szervezése. (Tv 64. §. (1) d)

Aki tevékenységével vagy mulasztásával a környezetet veszélyezteti, szennyezi, vagy károsítja, felelősséggel tartozik. (Tv 101. §. (1))

A jogsértő tevékenység folytatója köteles az általa okozott környezetveszélyeztetést, illetőleg környezetszennyezést megszüntetni, az általa okozott károkért helytállni, a tevékenységet megelőző környezeti állapotot helyreállítani. (Tv 101. §. (2) a, b, c)

Az (1) és a (2) bekezdés rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni a nem helyhez kötött környezetszennyező forrás tulajdonosára és birtokosára (használójára) is.

Tehát a fentiekből látható, hogy a közutak melletti földterület szennyeződése esetén az illetékes környezetvédelmi felügyelőség jár el, mint hatóság, a környezetkárosítás megszüntetésével kapcsolatban. A költségeket az okozó, illetve - ha az nem egyértelmű - az azonnali beavatkozáshoz a központi költségvetés biztosítja.

A szabadba került anyag felitátása, felfogása során keletkező hulladék, ill. veszélyes hulladékkal kapcsolatos teendőkre a 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról vonatkozik.

A törvény hatálya kiterjed minden hulladékra a radioaktív és a levegő tisztaságvédelmi jogszabály hatálya alá tartozó levegőbe kibocsátottak kivételével. (2. §. (1-3))

Hulladék szállítása: A hulladék telephelyen kívüli mozgatása, beleértve a szállítmányozást is, fuvarozást is. (3. §. o.)

A hulladékgazdálkodás alapelve: (4. §.)

Az elvárható felelős gondosság elve alapján a hulladék mindenkori birtokosa köteles a lehetőségeinek megfelelően mindent megtenni annak érdekében, hogy a hulladék környezetet terhelő hatása a legkisebb mértékű legyen. (4. §. e)

A szennyező fizet elve alapján a szennyezés okozója, illetőleg előidézője felel a hulladékkal okozott környezetszennyezés megszüntetéséért, a környezeti állapot helyreállításáért és az okozott kár megtérítéséért beleértve a helyreállítás költségeit is. (4. §. g)

Tilos a hulladékot elhagyni, ellenőrizetlen körülmények között elhelyezni, kezelni. (5. §. (7))

A hulladék birtokosa a tevékenysége során keletkező, illetőleg más módon birtokába került hulladékot köteles gyűjteni, továbbá ártalmatlanításáról gondoskodni.

Ezen kötelezettségét az erre feljogosított és engedéllyel rendelkező kezelőnek történő átadással a kezelés megfizetésével teljesíti. A hulladék szállítója a szállítmány rendeltetési helyére történő biztonságos eljuttatásáért felelős. (13. §. (1,2,5))

Ismeretlen összetételű hulladékot veszélytelenségének, ill. veszélyességének megállapításáig veszélyes hulladéknak kell tekinteni. (32. §. (1))

Veszélyes hulladék kezelése csak külön jogszabályban meghatározottaknak megfelelően a környezetvédelmi hatóság engedélyével végezhető. (32. §. (6))

Veszélyességi jellemzők jegyzéke a 2.sz. mellékletben található.⁷

⁷ A veszélyességi jellemzők jegyzékét áttanulmányozva megállapítható, hogy közúti baleset során a balesetet szenvedett jármű hajtóanyagára, szállítmányára a felsorolt veszélyességi jellemzők ráillenek.

98/2001. (VI.15.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről.

A veszélyes hulladékok szállítása és begyűjtése csak a Környezet és Természetvédelmi Főfelügyelőség tevékenységi engedélyével végezhető. (14. §. (1))

Tehát mind a veszélyes hulladék szállítása és kezelése hatósági engedélyhez kötött tevékenység.

Ezen engedély kiadása által a szakhatóság - a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (Vhr. 98/2001. (VI.15.) Korm.r. 5.sz. mell.) rendelkezik azon információval, hogy ki kapta a fenti engedélyt. (pl. Rumpold-Marcali Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.)

A környezet szennyeződésének és károsodásának elhárítása, illetve a szennyeződés továbbterjedésének megakadályozása érdekében a környezetvédelmi hatóság intézkedhet – az okozó terhére és költségén – a környezetet veszélyeztető veszélyes hulladékok engedéllyel és elegendő szabad kapacitással rendelkező kezelőknek történő átadásáról és náluk történő kezeléséről. (24. §.(1))

Ennek alapján egyértelmű, hogy a szennyezés miatt felmerülő költségeket ki viseli.

132/1997. (VII.24.) Korm. rend. vízminőségi kárelhárítással összefüggő feladatokról.

Aki a vízminőség veszélyeztetését vagy romlását előidézte (károkozó) a veszély megszüntetésében, illetőleg a kár elhárításában a VIZIG szakmai irányítása és az ill. környezetvédelmi felügyelőség felügyelete mellett köteles közreműködni. (1. §. (2))

A kárelhárítást területi tervek alapján kell végrehajtani. (5.§. (1))

A területi kárelhárítási tervekben rögzített kárelhárítási anyagok és eszközök készletben tartásáról a VIZIG gondoskodik. (6. §. (3))

Rendkívüli szennyezéssel kapcsolatos bejelentés alapján a VIZIG és a KF közösen köteles az esetet a helyszínen haladéktalanul kivizsgálni. (9. §. (4))

A rendkívüli szennyezés minősítése a KF feladata a VIZIG és ANT SZ megyei szervezete bevonásával. (10. §. (1))

A minősítés alapján a VIZIG alakítja ki a védekezés lehetséges módozatait a KF egyidejű tájékoztatásával. (10. §. (3))

A rendkívüli szennyezés kárelhárításának műveleti irányítása a VIZIG feladata. (13. §. (1))

A károkozó, a VIZIG és a KF a kárelhárítás feladatainak végrehajtását elsősorban saját erőforrásaikból látják el. (14. §. (1))

A VIZIG és KF a kárelhárítással kapcsolatban felmerülő kiadásait maguk fedezik, de munkák befejezése után a költségeknek a károkozóra való áthárításáról intézkednek. (17. §. (1))

Meg nem térülő kiadások viselésére költségmegosztást kell alkalmazni. (17. §. (2))

2/1999. (K.H.V. Ért. 15.) KHVM – KöM együttes utasítás a vízminőségi kárelhárítással összefüggő területi tervekről.

A vízügyi igazgatóságoknak és környezetvédelmi felügyelőségeknek együttműködésben az illetékességi területükre kiterjedően a vízminőségi kárelhárítással összefüggő területi kárelhárítási tervet kell készíteni. (1. §.)

A melléklet 3. a, b, c, d, pontja tartalmazza a tervek tartalmi követelményeit - pl. a d, pont a kárelhárítási anyagokat és eszközöket.

21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról.

Rendkívüli légszennyezés megszüntetése érdekében haladéktalanul meg kell tenni a szükséges intézkedéseket és értesíteni kell a környezetvédelmi hatóságot, (8. §. (1) f.)

Áruszállítás esetén a fuvarozó köteles gondoskodni arról megfelelő intézkedés megtételével, hogy a szállított anyag levegőterhelést ne okozzon. (12. §. (3))

Rendkívüli intézkedést igénylő légszennyezettség alakulhat ki váratlan meghibásodás, üzemzavar esetén. (15. §. (1) c))

A levegővédelmi ügyekben eljáró hatóságok a környezetvédelmi felügyelőség, ill. települési önkormányzat jegyzője (23. §. (1)), a közegészségügyi hatóság állásfoglalásával. (15. §. (6-7))

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről.

Minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. (5. §. (1))

Ennek érdekében a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, károsodás előtti állapot helyreállításában. (5. §. (1))

Természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt. (60. §. (2))

Az igazgatóság, illetve helyi védett természetvédelmi terület esetén a jegyző az ügyfelet kötelezheti az eredeti állapot helyreállítására, különösen a károsodott természeti érték és terület, továbbá a védett természeti értékek és terület helyreállítására. (77. §.)

A fenti jogszabályok alapján az egyes környezeti elemek (föld, víz, levegő, élővilág, természet) szennyeződésének helyreállítása a megfelelő szakemberek segítségével az okozó költségén történik.

A gyakorlat:

A káreseményt követő kárfelszámolás a gyakorlatban a következőképpen történik. A munkafolyamatot több fázisra oszthatjuk, és minden résznek megvan a jogszabályban előírt intézkedés sora, valamint a tevékenység végrehajtásáért felelős szerv.

1. fázis:

A sérült tartályból folyó veszélyes anyag szivárgásának megszüntetése, a tartály sérülésének megszüntetése.

A közvetlen veszély elhárítása érdekében tett intézkedések - mint például a már kifolyt, kiszivárgott anyag továbbterjedésének megakadályozása, és a szivárgó veszélyes anyag felitató edényben való felfogása a szivárgás megszüntetéséig – annak érdekében, hogy a környezetszennyezés mértékét, illetve a környezetbe kerülő veszélyes anyag mennyiségét minimálisra csökkentsék.

Ezért a fázisért a helyszínen érkező tűzoltóság a felelős, hiszen a műszaki mentési munkálatokat a tűzoltóságnak addig kell végezni, amíg a közvetlen veszély elhárul (Műszaki Mentési Szabályzat 388.9).

2. fázis:

A sérült tartálykocsiban lévő veszélyes anyag átfajtása, és az ehhez szükséges tartálykocsi, illetve egyéb eszközök helyszínen szállítása.

Ezért a fázisért is a szállító, illetve akadályoztatása esetén a tűzoltóság a felelős, hiszen a műszaki mentési munkálatokat a tűzoltóságnak addig kell végezni, amíg a közvetlen veszély elhárul (Műszaki Mentési Szabályzat 388.9).

3. fázis:

A környezetbe került veszélyes anyag felitátása, és az ehhez szükséges felitató anyagok beszerzése és helyszínen szállítása.

Ezért a fázisért a szennyező, illetve akadályoztatása esetén a közútkezelő a felelős. A költségeket természetesen a szennyező fizeti.

Ennek jogszabályi alátámasztását a 1988. évi I. törvény - A közúti közlekedésről és végrehajtásáról szóló 30/1988. (IV.21.) MT rendelet alapján - adja.

Aki a közutat beszennyezte, köteles a keletkezett veszély elhárításáról gondoskodni. (Tv 7. §. (2))

Azt, aki a közúti forgalom biztonságát, zavartalanságát a közút beszennyezésével veszélyezteti, a közút kezelője az eredeti állapot helyreállítására, veszély megszüntetésére felszólítja, annak eredménytelensége esetén a közlekedési hatóság kötelezi.

Ez az intézkedés nem mentesíti a közút kezelőjét, tehát a közút megrongálódását köteles haladéktalanul kijavítani (Tv 34.§.) és a közút forgalmának biztonságát veszélyeztető helyzetet elhárítani. (Vhr. 2/A §.)

A közút tisztántartásáról a közút kezelője gondoskodik (Tv 34. §. (5))

A közút megrongálódását a közút kezelője köteles haladéktalanul kijavítani (Tv 34.§. (4))

A közút fenntartójának felelősségétől függetlenül a közutat beszennyező is köteles az ebből eredő károkért helytállni. (BH 2000. 399.)

A közút kezelője a kezelői kötelezettségét harmadik személy igénybevételevel is teljesítheti (BH 2000. 447.)

4. fázis:

A veszélyes anyaggal szennyezett felitató és egyéb anyagok elszállítása, és megsemmisítése.

Ezért a fázisért a szennyező, illetve akadályoztatása esetén a közútkezelő a felelős. A költségeket természetesen a szennyező fizeti.

Ennek jogszabályi alátámasztását a 2000. évi XLIII. törvény - a hulladékgazdálkodásról – adja.

A szennyezés okozója, illetőleg előidézője felel a hulladékkal okozott környezetszennyezés megszüntetéséért, a környezeti állapot helyreállításáért és az okozott kár megtérítéséért beleértve a helyreállítás költségeit is. (4. §. g)

Tilos a hulladékot elhagyni, ellenőrizetlen körülmények között elhelyezni, kezelni. (5. §. (7))

A hulladék birtokosa a tevékenysége során keletkező, illetőleg más módon birtokába került hulladékot köteles gyűjteni, továbbá ártalmatlanításáról gondoskodni.

Ezen kötelezettségét az erre feljogosított és engedéllyel rendelkező kezelőnek történő átadással a kezelés megfizetésével teljesíti. A hulladék szállítója a szállítmány rendeltetési helyére történő biztonságos eljuttatásáért felelős. (13. §. (1,2,5))

A környezeti káreset során keletkező veszélyes hulladék, szennyezett talaj átmeneti befogadására alkalmas cégek és telephelyek az alábbiak:

	Székhely	Telephely	Átmeneti befogadás
1	Környezetvédelmi Kft Pécs	Pécs, Zsolnai V. u.	10-20 m3 veszélyes hulladék
2	Zöldfok Rt. Siófok	Balatonkeresztúri hulladéklerakó	veszélyes hulladék, szennyezett talaj a depónia területén
3	Zöldfok Rt. Siófok	Ordacsehi hulladéklerakó	veszélyes hulladék, szennyezett talaj a depónia területén
4	Zöldfok Rt. Siófok	Zamárdi hulladéklerakó	veszélyes hulladék, szennyezett talaj a depónia területén
5	Kaposvári Városgazdálkodási Rt.	Kaposvári hulladéklerakó	veszélyes hulladék, szennyezett talaj
6	Kaposvári Városgazdálkodási Rt.	Barcsi hulladéklerakó	szennyezett talaj
7	Mohácsi Városgazdálkodási és Vagyonkezelő Kft.	Mohácsi hulladéklerakó	szennyezett talaj a depónia területén
8	BIOKOM Pécsi Környezetgazdálkodási Kft.	Kökényi hulladéklerakó	vesz. hull. konténerben, szennyezett talaj depóniában
9	BIOKOM Pécsi Környezetgazdálkodási Kft.	Kárászi hulladéklerakó	vesz. hull. konténerben, szennyezett talaj depóniában
10	BIOKOM Pécsi Környezetgazdálkodási Kft.	Sellyei lerakó	vesz. hull. konténerben, szennyezett talaj depóniában
11	Komlói Városgazdálkodási Rt.	Komlói lerakó	vesz. hull. konténerben, szennyezett talaj depóniában
12	LIMOS KOM Kft. Szigetvár	Szigetvári lerakó	vesz. hull. konténerben, szennyezett talaj depóniában
13	Saubermacher KFT. Nagykanizsa	Nagyatádi lerakó	vesz. hull. konténerben, szennyezett talaj depóniában
14	Rumpold Marcali Kft. Marcali	Marcali lerakó	vesz. hull. zárt helyen, szennyezett talaj depóniában

Összegezve:

Az eddigi tapasztalatok és a jogszabályok áttekintésének összegzéseként megállapítható, hogy egy közúti baleset bekövetkezése esetén - amennyiben a környezet szennyeződik – az útfelület tisztítása, csúszásmentesítése, a szennyezett felitató anyag elszállítása, elhelyezése a szennyező, illetve akadályoztatása esetén a közút kezelőjének feladata, ennek a költségei a környezethasználót (szennyező) terhelhetik.

Természetesen a közút tisztítását, csúszásmentesítését – amennyiben felitató anyag a tűzoltóságok rendelkezésére áll, és az út kezelője, és fenntartója nincs a helyszínen – a tűzoltóságok is elvégezhetik.

A jogszabályok alapján a költségek térítését az okozó (szállító) köteles megtéríteni, melyet – amennyiben lehetséges – a káreset helyszínén a szállítóval közölni kell.

A költségek megtérítését nagyban megkönnyítheti, ha a szállító, illetve a tulajdonos biztosítást kötött baleset esetére. Azonban mivel biztosítás kötését jogszabály nem írja elő, a tulajdonostól függ, hogy mennyire tartja fontosnak felkészülni egy esetleges balesetre. A gyakorlat azt mutatja, hogy egy biztosítás esetén az áru tulajdonosa kártérítést kap, azonban a környezetszennyezés megszüntetésére irányuló költségeket a biztosító nem vállalja. Célszerű lenne a biztosítás megkötésekor erre a szempontra is figyelni. A helyreállítás költségeit minden esetben – biztosítással vagy anélkül – a kár okozója köteles megtéríteni. Ennek biztosítására a baleset helyszínén nyilatkozatot kell kitölteni a gépjármű vezetőjével, hogy a szállítónak kivel van biztosítása, illetve arról, hogy a helyreállítás költségeit állja.

A Somogy megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság által kiadott segédlet
Összeállította: Gergelics Natália tű. fhdgy.
2004